

Skyddsisolering SOP, HEM 13897

Innehåll

Skyddsisolering SOP, HEM 13897	1
Innehåll	1
Syfte och omfattning	2
Bakgrund	2
Termer och förkortningar	2
Skyddsföreskrifter	2
Indikation skyddsisolering.....	3
Indikation för rum med sluss.....	3
Information till patient och närstående	3
Transport inom sjukhuset	3
Åtgärder inför och under skyddsisolering.....	4
Sluss	4
Toalett/dusch.....	4
Rummet.....	5
Närstående.....	5
Hygienprodukter	6
Kläder.....	6
Mathantering	6
Dagliga observationer	7
Hygienrutiner personal	8
Bruten skyddsisolering	8
Arkivering	9
Avsteg från beskriven rutin	9
Åtgärder vid avvikelse.....	9
Referenser	9
Dokumenthistorik	9

Syfte och omfattning

Denna SOP syftar till att beskriva åtgärder, observationer och rutiner för att minska infektionsrisken hos vuxna patienter som genomgår neutropenifas. SOP riktar sig till personal vid HEM.

Bakgrund

Immunsupprimerade patienter har en betydande risk att drabbas av allvarliga infektioner.

Många isolerade patienter får feber utan att infektionen kan identifieras. Matrestriktioner införs för att skydda dem från livsmedel som kan innehålla bakterier som *Listeria*, samt mögelsvamp och parasiter. Det finns dock få studier som klargör vad dessa patienter bör undvika. En tvärsnitts- och litteraturstudie har visat på variationer i matrestriktioner för patienter som genomgår allogen HSCT i Sverige, men ingen signifikant skillnad i infektionsincidens har påvisats mellan dem som hade matrestriktioner och de som inte hade det

Termer och förkortningar

1-dygnsprincip	Förpackning enbart hållbar ett dygn efter öppnandet av förpackning
Allogen HSCT	Transplantation med blodstamceller från donator
Autolog HSCT	Egna insamlade stamceller ges tillbaka efter högdosbehandling med cytostatika
Dag 0	Den dag som stamcellerna infunderas till patienten och skyddsisolering påbörjas
HEM	Sektionen för Hematologi
HSCT	Blodstamcellstransplantation
Immunsuppression	Nedsatt immunförsvar
Neutropeni	B-Neutrofila $<0,5 \times 10^9/l$
SOP	Utförandebeskrivning (Standard operating procedures)
"Tagning"	Patientens B-Neutrofila efter HSCT har stigit $>0,5 \times 10^9/l$ (Stamcellerna har hittat fram och börjat producera nya stamceller)

Skyddsföreskrifter

Läs regionövergripande [Basala hygienrutiner och klädregler – Region Uppsala 46767](#).

Indikation skyddsisolering

- Nyupptäckt akut leukemi oavsett LPK
- Neutropeni med neutrofiler $<0,5 \times 10^9/l$ och neutropenifasen förväntas bli långvarig (>6 dagar) hos patient där remissionsinducerande cytostatikaterapi pågår eller planeras (vid diagnos eller vid relaps).
- Autolog HSCT från dag 0.
- Allogen (RD och URD) HSCT från dag 0.

Skyddsisolering avslutas när B-neutrofila stigit till $\geq 0,5 \times 10^9/l$.

Individuell bedömning görs av ansvarig läkare vid fall av:

- Kronisk neutropeni av olika slag
- Neutropeni i samband med palliativ cytostatikabehandling

Indikation för rum med sluss

Det finns 21 enkelrum att tillgå och alla kan användas som isoleringsrum. 12 av dessa är utrustade med sluss med anpassad ventilation (övertryck) och HEPA-filter för att minska risken för infektioner. För mer information om prioritering, se [Vårdplatser och överbeläggning, HEM 13882](#).

Rummen med sluss ska i första hand användas till följande:

- Patienter som genomgår allogen HSCT
- Patienter som behandlas för aplastisk anemi

Övriga patienter med neutropeni kan ha enkelrum utan sluss.

Information till patient och närstående

Muntlig information ska utgå från innehållet i informationsbroschyren som är anpassad för patient/närstående. Ge även broschyren till patienten: [Rutiner för vårdtiden på hematologavdelning 101A – Information om, HEM 1153](#).

Transport inom sjukhuset

Det ska framgå i läkarremissen inför undersökning att patienten är immunsupprimerad.

Vid behov av transport inom sjukhuset ska patienten vänta kvar på rummet tills transportör kommer.

Informera transportör att patienten har nedsatt immunförsvar och ska placeras en bit ifrån andra patienter på mottagande enhet (till exempel röntgen).

Åtgärder inför och under skyddsisolering

Information som rör patient och närstående finns i broschyren om skyddsisolering.

Patienten får inte nyttja avdelningens lokaler som till exempel matsal men får gå igenom korridoren för att gå ut utanför sjukhuset. Balkongen (och korridoren vid balkongen) kan också användas.

Sluss

- Häng grön skylt på den yttre dörren mot korridoren. Markeringen är till för att uppmärksamma personalen om att striktare rutiner tillämpas.
- Öppna endast en dörr i taget, se till att dörren stängs ordentligt. Ventilationen och Hepa-filtret fungerar inte om båda dörrarna är öppna, vilket innebär risk för att luftburen smitta kan komma in till patienten. Undantag när sängen behöver köras ut och in ur salen (det fungerar inte att ha båda dörrarna stängda med säng i slussen). Dörren till patienttoaletten behöver hållas stängd av samma orsak.
- Signera på avsedd lista för enkelrum (skyddsisolerad) i [Signeringslistor städ, temp mm för hematologavd 101A, HEM 13902](#) när sängkläder, tvättsäck och täcke bytts, när påfyllning har skett samt när städning har utförts (ansvar VNS). Listan hänger på överskåpet.
- Ev. signaturlista för Mini-PEP ("pipa" att andas i), munvård osv hängs på skåpdörren. Ev. rondskaal med inhalationsnebulisator och Mini-PEP samt personbunden klorhexidin-flaska för omläggning av central infart kan stå på bänken.

Förvaring

Skåpet är endast till för personal och där förvaras spatlar, ventilationsmask, reflexhammare ett litet lager av förbrukningsmaterial, samt gula informationsskyltar som tas fram om patienten blir gulisolerad..

Toalett/dusch

Duschesystemet har munstycke med filter (Aqua safe vatten filter) som förhindrar bakteriespridning.

- Uppmuntra patienten att utföra den dagliga duschen på förmiddagen då det underlättar städ- och hygienrutinerna.
- Byt tvättsäcken dagligen efter att patienten duschat (utförare signerar).
- VNS utför städ enligt checklista i slussen och signerar på listan.
- Toalettborste körs i spolo vid veckostäd av VNS, byts vid behov.
- Om dörren till toaletten står öppen påverkar den tryckskillnaderna i rummet/slussen. Dörren till toaletten behöver därför vara stängd så mycket som möjligt.

Rummet

- VNS rengör rummet dagligen med vatten och rengöringsmedel, spritning vb. enligt checklista i slussen. En gång i veckan städas det grundligare än den dagliga, med städ i garderob, i bordslådor och hela sängunderredet och grindar mm. Säg till patienten att ta upp/ut saker från lådor och garderob för att underlätta städning.
- Hjälp till att hålla ordning genom att slänga medicinkoppar, ta med porslin och matrester till köket. Ingen mat får förvaras i patientbord eller skåp pga. risk för mögel. Ev. kan något förvaras i slussen.
- Lägg ingen tvätt på golvet eftersom bakterier kan virvla upp från golvet när tvätten lyfts upp
- Öppna inga fönster – ventilationen störs och filtren fungerar inte då.
- Uppmana patienten att så långt som möjligt förvara sina tillhörigheter i garderob och patientbord, för att underlätta städning.
- Förvara alltid utrustning för kontroll av vitalparametrar samt ficklampa i avsedd korg på rummet.
- Det är inte tillåtet med blommor på avdelningen (vare sig krukväxter eller snittblommor) eftersom det kan finnas svampsporer i jorden och vattnet som kan orsaka infektion hos patient med nedsatt immunförsvar. Doft från blommor kan utlösa allergisk reaktion för känsliga personer.

Närstående

Närstående och besökare ska vara friska, får inte ha någon infektion som hudinfektion eller luftvägsinfektion.

Barn i alla åldrar får besöka, minderårig skall ha en vuxen med. Barn ska inte sova kvar själv hos en sjuk närstående, i händelse av att patienten skulle bli akut dålig.

Antal besökare inomhus samtidigt bör vara begränsat (max 2). De får använda patientens toalett.

Ytterkläder och skor hängs/ställs i slussen. Vid in- och utgång ur patientrummet och dagrummet ska händer och underarmar desinficeras.

Ingen närstående får vistas i köksdelen av patientmatsalen och inte heller laga mat i köket. Det är inte heller tillåtet att hämta saker från förrådsskåp. Personalen ska hjälpa till med detta. Närstående får dock göra i ordning frukostbricka till patienten– patienten får inte hämta brickan själv.

Patienten får gärna ha en närstående boende hos sig under skyddsisoleringstiden.

Närstående får frukost och fika (i rimlig mängd för en person) om de sover kvar. Övriga måltider bekostas och ordnas av närstående själv. Det går att beställa lunch och middag på avdelningen om betalning kan göras med Swish. Närstående är välkomna att äta i sjukhusets restauranger och caféer. Generell regel är att närstående inte får lunch/middag samt produkter från kyldisken gratis. Undantag ska förankras med chef.

Avdelningen tillhandahåller sängkläder och handdukar som personalen lämnar in till både patient och närstående.

Närstående som sover kvar bör duscha, tvätta håret och byta kläder helst dagligen och sängkläder 1 gång/vecka. Om det finns få täcken ska patienter prioriteras före närstående. Närstående ska inte använda patientkläder.

Hygienprodukter

- Ge flytande duschtvål
- Ge hudlotion till patienten att smörja sig med efter dusch
- Ge extra mjuk tandborste (vanligen TePe Special Care) och tandkrämstubb . Ge ca 5 st/gång, färre ju närmare "tagning" patienten kommer (vanligen 2-3 veckor efter HSCT).
- Ge även några engångs Proxident skaftad tork i plastpåse från dag 0 som de ska använda utöver tandborstningen. Samma tänk kring mängd som för tandborste. Vid användning ska den fuktas med vatten. Kasseras efter varje användning.
- Ge cerat eller vaselin till att smörja läpparna
- Visa patienten hur förebyggande munvård går till. Se [Mukosit oral, förebygga, behandla och lindra, barn och vuxna SOP, HEM 13856](#). Där finns även olika förslag till behandling av mukosit.

Kläder

- Byt sängkläder mån-ons-fre, gäller även filter, ev. täcke byts 1 gång/vecka, vanligtvis måndagar
- Byt handdukar och ge klädombyte varje dag. Titta först vad som finns kvar på rummet och fyll på med det som saknas.
- Patienten ska använda inneskor, annars är det risk att smuts dras upp i sängen och att patientens säng smutsas ner.

Mathantering

Skyddsisolerad patient får inte gå in i patientmatsalen. Närstående måste desinficera sina händer och underarmar vid ingången.

Patientmåltider tillagas på traditionellt vis för att sedan snabbt kylas ned. Efter nedkylning portioneras måltiden ut på tallrik som sedan placeras i en plastlåda, flexilådan. Lådan försluts sedan med en plastfilm och förses med livsmedelsgas. Matportionerna transporteras sedan i kyld transport till Uppsala och ställs in i ett kylt lager. I kylagret hanteras och packas matportionerna avdelningsvis. Från det kylda lagret levereras portioner till respektive avdelningskyl. När det är dags för en måltid värms patientens portion i mikrovågsugn i avdelningsköket av måltidspersonal för att sedan serveras till patient. Matens temperatur kontrolleras innan servering och ska inte understiga 72 grader. Om det understiger åtgärdas det av måltidspersonal enligt deras riktlinjer i

[Egenkontroll för avdelningskök på vårdavdelning 28927](#). Maten får inte värmas upp igen då det är risk för livsmedelsförgiftning.

- Sjukhusmaten som serveras går alltid bra att äta, även sallad och efterrätt (så länge nedanstående restriktioner följs). Den är väl genomtänkt vad gäller till exempel näringsämnen samt tillagad på ett säkert sätt.
- Kranvatten ska spolas igenom 10-15 sekunder innan
- Ta helst in portionsförpackningar (oöppnade) av smör, marmelad, sylt, senap, ketchup m.m. Sylt från köket kommer ibland öppet i skål och det är tillåtet.
- Mjukt bröd tas upp ur frysen varje dag till både isolerade och icke isolerade patienter
- Ta övrigt - kex, skorpor, hårdbröd, mm med tång från förvaringslåda med lock
- Alla öppnade förpackningar, även kylvaror, ska dateras med datum och tid för öppnande, för undvika att flera förpackningar står öppna samtidigt
- Kakor/kex paketeras i plast (vetebröd) eller liten plastform med lock (kakor)
- Färdigblandad dricka får tas från buffén
- För korv gäller 1-dygnsprincipen
- Porslin, bestick, servetter och sugrör tas från hylla i matrummet.

Frukt, bär och grönsaker

- Frukt och färska bär ska sköljas noggrant (behövs förstås ej för frukt med tjockt skal)
- Ingen frukt med tunt skal behöver skalas – citrus och banan får skalas av patienten. Om patienten önskar att till exempel äpplen ska skalas bör personalen göra det, för att minimera risk för skärskada för patienten. Obs! Lämna inte in fruktkniv på rummet av säkerhetsskäl (risk för hot och våld).
- Frysta hallon ska kokas på grund av att det vatten som bären sköljdes i vid infrysning kanske inte var av god kvalitet, övriga bär kan ätas frysta/tinade.
- Grönsaker kan tas från gemensam buffé med gaffel.

Kostråd till patienten

Hänvisning till [Rutiner under vårdtiden på hematologavdelning 101 A – Information om, HEM 1153](#).

Patienter som äter ute rekommenderas att äta nylagad mat, inte varmhållen mat som till exempel korv som legat länge på galler eller mat från bufféer.

Dagliga observationer

- Behöver patienten hjälp med dusch?
- Fråga hur huden ser ut – sår, utslag, rodnader? Påtala vikten av att smörja in huden för att hålla den mjuk och smidig.
- Inspektera munslemhinnan
- Fråga efter infektionssymtom

- Temperaturen får endast tas i armhålan (aldrig rektalt eller oralt pga. infektions- och blödningsrisk)
- Hur ser intaget ut? Behöver patienten erbjudas näringsrika mellanmål och näringsdrycker?

Hygienrutiner personal

[Basala hygienrutiner och klädregler – Region Uppsala 46767.](#)

På HEM tillämpas samma strikta hygienrutiner oavsett om patienten är skyddsisolerad eller inte. Skylten på dörren är framför allt till hjälp för personal med tanke på vilka rutiner som gäller för patienten (kost, hygien, kläder osv) samt turordning för städ.

Patientkontakt är enligt principen "barriärvård", basala hygienrutiner och klädregler ska följas till 100 % av alla personalkategorier och studerande. Inga ringar, armbandsklocka eller armband får användas, långt hår och ev. skägg skall vara uppsatt, naglar ska vara kortklippta, omålade och fria från konstgjort material.

Desinficera händerna flödigt med handsprit före och efter patientkontakt, före och efter användning av handskar, samt när du går in och ut från patientrummet, oavsett vad som har gjorts på patientrummet. I patientnära vård finns handsprit i slussen, vid handfat samt vid sängens fotända.

Skyddsförkläde av engångsmaterial används vid patientnära arbete, som bäddning, hygien, provtagning, undersökning eller "smutsigt" arbete som städning. Skyddsförkläde kasseras efter varje användning och får inte hängas kvar i sluss.

Handskar används vid behov, alltid vid kontakt med urin, avföring, blod och sekret.

Byt arbetskläder varje dag samt om de blir fuktiga.

Parfym får inte användas, det är inte heller tillåtet att lukta rök eller snus inne hos patienten (kan framkalla illamående).

Antalet personal kring varje patient bör vara begränsat, kontinuitet för patienten ska eftersträvas.

Personalen ska vara friska, får inte ha någon akutinfektion som hudinfektion eller luftvägsinfektion.

Vaccination mot säsongsinfluensan erbjuds samtlig personal. Lista på vaccinerad personal förvaras i pärm på avdelningen i minst 2 år. Vaccinationsjournal skannas in i respektive persons journal.

Bruten skyddsisolering

Ge en något hårdare tandborste (vanligen TePe liten mjuk) när patienten släpps ur isoleringen. Används vårdtiden ut, byts varje månad om vårdtiden av någon anledning förlängs.

I rum med sluss går det bra att ha innerdörren öppen när skyddsisoleringen är bruten.

Arkivering

Patientrummets skötsel, signaturlista är ingen journalhandling men ett bevis på att rummet skötts enligt rutin. Listorna sparas inte då det är svårt att i efterhand veta vilken patientkategori som nyttjade rummet.

Avsteg från beskriven rutin

Vid avsteg från beskriven rutin skall orsaken dokumenteras i patientjournal i Cosmic.

Åtgärder vid avvikelse

Rapportera avvikelsen i Medcontrol enligt [Avvikelserapportering och hantering 13231](#) samt i journal om patient varit direkt eller indirekt involverad.

Referenser

Alla dokument med DocPlus ID-nummer finns tillgängliga via Region Uppsalas dokumentplattform DocPlus <http://publikdocplus.regionuppsala.se/>. Länkar hämtade 2025-03-26 där inget annat anges.

[Basala hygienrutiner och klädregler – Region Uppsala 46767](#). (2025). Region Uppsala.

[Egenkontroll för avdelningskök på vårdavdelning 28927](#). (2025). Akademiska sjukhuset.

Haraldsson, N., Sjögren, E. (2017) [Isoleringsrutiner gällande livsmedelsbegränsningar för patienter på sjukhus där allogena stamcellstransplantationer genomförs](#) Examensarbete i Vårdvetenskap. Uppsala Universitet. Institutet för folkhälso- och vårdvetenskap. Hämtad den 10 juli 2017 från www.diva-portal.org

[Mukosit oral, förebygga, behandla och lindra, barn och vuxna SOP, HEM 13856](#)

Riktlinjer för Uppsala/Örebroregionen, "Infektionsförebyggande åtgärder och omvårdnad med maligna blodsjukdomar" (2011).

[Rutiner för vårdtiden på hematologavdelning 101 A – Information om, HEM 1153](#). Hämtad från <https://patientinformation.regionuppsala.se> – Hematologi.

[Signeringslistor städ, temp mm för hematologavd 101A, HEM 13902](#)

[Vårdplatser och överbeläggning, HEM 13882](#)

Dokumenthistorik

Författare: Janet Lundqvist.

För dokumenthistorik version 1 XD95 till version 2 DocPlus 13897, se version 4 13897.

2017-10-24 Förtydliganden i rubrik Närstående, Kläder, Hygienprodukter och Mathantering. Byte av sängkläder mån-ons-fre. Tillägg om vaccination för personal under Hygienrutiner personal.

2019-06-19 Förtydligande: Färska bär ska sköljas noga. Skyddsåtgärder tillagt vid byggnation utanför 50-huset. Info om tvättstuga borttagen.

2020-03-23 Justerat efter förutsättningar i ing 101A och beskrivning av tillgång till rum med sluss och sådant som hörde ihop med att patient- och anhörigsängar numera kunde stå intill varandra. Tagit bort mening om gravidkost, rutin under byggnation och grävningsarbete utanför 50-huset, byte. Lagt till om risk för parasit, indikation för rum med sluss, undantag från fria besök, VNS-ansvar för patientnära städ, ge flytande duschtvål, sylt från köket i öppen skål är tillåtet.

2022-03-25 Information om barnpatienter borttaget. Mindre justering av formulering under Bakgrund. Munskydd för transport inom sjukhuset. Korridoren utanför balkong ok att vistas i. Dörr till toalett ska vara stängd. Bröd och skinka ej längre separat. Mindre ändringar i hantering av bröd och kex mm. Frukost behöver inte göras i ordning till skyddsisolerad först. Sjukhusmat tillåten. Lämna inte fruktkniv på rummet. Bäddvagn borttagen. Dokumentation om vad närstående tar ansvar för ej i SVP. Länkar som bytt namn.

2023-02-17 VNS städar lådor och garderob under vårdtid om det är utplockat. Möjlighet att beställa måltid för närstående. Uppdaterat info om Måltidsservice.

2025-03-26 Det finns 21 enkelrum. Patienten behöver ej bära munskydd vid transport på sjukhuset. Balkongen kan användas även om det finns andra där. Toalettborste körs i spolo, byts vid behov. Förtydligat om närståendes möjlighet till mat/fika. Närstående ska inte använda patientkläder. Förtydligat om mat "ute" (äta nylagad mat, inte varmhållen mat). Reviderad/granskad av Merete Adegunle, Sölvi Vejby, Margarita Kalafati, Ida M Lindgren, Erika Bodin.